

Skolbibliotekens förmåga till läsfrämjande insatser

Postadress
136 81 Haninge

Besöksadress
Rudsjöterrassen 2

Telefon
Växel: 08-606 70 00

Fax/e-post
08-606 81 40
haningekommun@haninge.se

Postgiro
1265-8

Bankgiro
356-5975

Innehållsförteckning

Skolbibliotekens förmåga till läsfrämjande insatser	1
Inledning	3
Bakgrund	3
Sammanfattning	4
Skolbiblioteket som pedagogisk resurs	5
Skolverket	6
Definition av skolbibliotek	6
Reflektion	7
Redovisning av kartläggning av Skolbiblioteken i Haninge	8
Metod	8
1. Kolla ditt skolbibliotek	8
2. Analys av kartläggning –skolbibliotek i grundskolan	9
3. Hur arbetar skolbiblioteken med läsfrämjande insatser idag?	10
4. Hur involverad är skolbiblioteken i skolans ordinarie undervisning?	11
5. Hur ser skolbiblioteket ut?	12
Digitala verktyg för läs- och skrivutveckling Haninge kommun	13
Nuläge	13
Pilottester	14
Nya möjligheter	14
”Loertschers taxonomi” – hur skolbiblioteket integreras i undervisningen	15
Skolbibliotekets taxonomi	15
Referenslitteratur	16
Läsdelegationens betänkande	16
Värdet av skolbiblioteket	16
Nationella biblioteksstrategin	17
Skolbibliotekets roll för elever lärande – En forsknings- och kunskapsöversikt år 2010-2015	17

Bemanna skolbiblioteken!	17
Skolbibliotekens bemanning i Haninge	18
Styrdokument Författningsstöd	20
Bibliotekslagen (SFS 2013:801)	20
Skollagen (2010:800)	20
Skolförordningen (2011:185)	20
Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (SKOLFS 2010:37) (reviderad 2017)	20
Läroplan för gymnasieskolan (SKOLFS 2011:144)	21
Nya läroplaner för grund- och gymnasieskolan från den första juli 2018	22
Skolinspektionen	22

Inledning

Bakgrund

Inom ramen för kommunfullmäktiges uppdrag till grund- och förskolenämnden att föreslå och genomföra läsfrämjande insatser i samverkan med Haninges bibliotek (folkbiblioteket) för att öka läsförståelsen för barn och elever i förskolan och grundskolan har en kartläggning av skolbibliotekens förmåga till läsfrämjande insatser genomförts. I samband med Ledningsträff för utbildning (LTU)¹ beslutades att gymnasieskolan skulle inkluderas i uppdraget.

En kartläggning av skolbiblioteken i de kommunala grundskolorna har genomförts. Samtliga kommunala grundskolor har använt Skolinspektionens kartlägningsverktyg *Kolla ditt skolbibliotek*. Skolorna har också fått svara på tre öppna frågor i syfte att beskriva hur skolbiblioteken arbetar med läsfrämjande insatser, hur involverade skolbiblioteken är i skolans ordinarie undervisning samt hur skolbiblioteket ”ser ut”/ är utformade.

Resultatet av kartläggningen av grundskolornas skolbibliotek redovisas i detta dokument.

För Fredrika Bremergymnasiets bibliotek finns en *Verksamhetsplan läsåret 2019/2020*,² *Verksamhetsbeskrivning Fredrika Bremergymnasiets bibliotek* samt ett dokument *Hur kan ledningen stötta arbetet med att integrera biblioteket som pedagogisk resurs över hela skolan?*³ Någon separat kartläggning av gymnasieskolans bibliotek har därför inte genomförts. Skolbibliotekarien⁴ rapporterar årligen in offentlig statistik till Kungliga

¹ I LTU ingår nämndernas ordföranden och vice ordföranden, utbildningsdirektör, kanslichef, nämndsekreterare och berörda handläggare.

² *Verksamhetsplan läsåret 2019/2020 och verksamhetsbeskrivning* ligger som bilaga till utredningen.

³ Dokumentet *Hur kan ledningen stötta arbetet med att integrera biblioteket som pedagogisk resurs över hela skolan?* ligger som bilaga till utredningen

⁴ Användningen av begreppen *skolbibliotekarie* och *skolbiblioteksansvarig* är inte konsekvent i utredningen. Det förstnämnda borde endast användas då person med adekvat utbildning

Biblioteket. Denna statistik omfattar bland annat utlån, bestånd, nyförvärv, ekonomi och bemanning och finns att tillgå i KB:s digitala verktyg för statistikrapporter. Där kan man jämföra bibliotek med varandra men också se utveckling över tid.

I slutet av varje läsår, med start under läsåret 2019/2020, som mer utförligt beskriver vilka aktiviteter skolbiblioteket arbetat med och i vilken mån man uppnått de ställda målen samt resonerar kring vilka mål och utvecklingsområden man behöver arbeta särskilt med under kommande läsår.

Riksäppet har nu cirka 330 elever fördelade på följande program; ekonomi, handels- och administration, restaurang och livsmedel, gymnasiesärskola med inriktning mot hotell, restaurang och bageri, samt administration och handel och varuhantering samt individuellt program. Riksäppet har språkintröduktion för nyanlända. På skolan finns även yrkesintröduktion och individuella programalternativ vilka arrangeras utifrån varje individs förutsättningar och behov. Skolan har ett mindre skolbibliotek, men har sedan 2012 inte haft adekvat bemanning. Lärarna och eleverna sköter själva verksamheten. Eleverna från Riksäppet har inga möjligheter att använda skolbiblioteket på Fredrika Bremer gymnasiet då det är olika enheter med olika rektorer och åtskild ekonomi.

För att skapa en bild av kvaliteten hos skolbiblioteken i landet i allmänhet redovisas en del av Skolinspektionens kvalitetsrapport *Skolbiblioteket som pedagogisk resurs 2018* och den uppföljning som Skolverket genomförde dels med ett regeringsuppdrag att följa upp skolbibliotekens funktion och skolbibliotekariernas kompetens dels genom en utvärdering av effekten av ett riktat statsbidrag.

åsyftas. Det andra då rektor pekat ut någon att ansvara för biblioteket som inte har adekvat utbildning.

Definitionen av skolbibliotek problematiseras och en samlad reflektion redovisas inför redovisningen av kartläggningen av skolbiblioteken i de kommunala grundskolorna i Haninge.

Sammanfattning

Av den genomförda kartläggningen av skolbiblioteken i de kommunala grundskolorna i Haninge framgår motsvarande iakttagelser som Skolinspektionen gör i sin kvalitetsrapport det vill säga att

- det är stor variation mellan skolorna när det gäller beståndet av böcker och media.
- flera skolor saknar skolbiblioteksansvarig. Variationen är stor mellan skolor då det gäller vilken utbildning skolbibliotekarien har, anställningsgrad och avsatt tid för arbete med skolbiblioteket.
- skolbiblioteken är inte en integrerad del av alla skolornas pedagogiska arbete. Skolbibliotekets verksamhet hamnar i stor utsträckning utanför den ordinarie verksamheten och blir inte den pedagogiska resurs som är dess syfte.

Ytterligare en iakttagelse är att det är stor variation då det gäller öppettider i skolbiblioteken.

Här föreligger ett utvecklingsområde för de flesta grundskolorna. David V. Loertscher, amerikansk forskare inom biblioteks- och informationsvetenskap, har undersökt hur biblioteket integreras i skolans undervisning. Han har arbetat fram en modell kallad "Loertschers taxonomi" som visar olika nivåer av integration, ur olika aktörers perspektiv. Modellen, som beskrivs på sidan 15 och frågeställningarna kan vara till hjälp för att påbörja en utveckling av skolbibliotekens mognadsgrad.

1. Vad befinner sig din skola i taxonomin?
2. Hur kan biblioteket användas på bästa sätt för att öka elevernas måluppfyllelse?

3. Hur får man in biblioteket i undervisningen och verksamheten?

Dokumentation om Fredrika Bremergymnasiets biblioteksverksamhet visar en hög mognadsgrad, medan Riksäpplets är bristfällig/obefintlig. Det är särskilt problematiskt eftersom det på Riksäppet finns stor andel elever med särskilt behov av riktad biblioteksverksamhet, till exempel på grund av funktionsnedsättning eller annat modersmål än svenska.

Av kartläggningen framgår att skolbiblioteken i Haninge kommuns grundskolor är lågt bemannade. För att nå en högre mognadsgrad på skolbiblioteken krävs också kompetenshöjande insatser.

Riksäppet och även Fredrika Bremergymnasiets bibliotek är lågt bemannade i förhållande till elevantalet. Fredrika Bremer gymnasiet har en god verksamhet, men för att kunna integrera den i *hela* skolan och se till att alla elever får arbeta systematiskt med läsfrämjande och MIK⁵ skulle det antagligen behövas minst två utbildade bibliotekarier på heltid. Detta motsvarar också den ungefärliga minsta bemanning som de gymnasiebibliotek har som fått utmärkelsen "Skolbibliotek i världsklass".

Skolbiblioteket som pedagogisk resurs

Skolinspektionen har granskat om och hur skolan använder skolbiblioteket som en pedagogisk resurs för att bidra till elevers lärande.

Alla elever ska ha tillgång till ett skolbibliotek. Skolbiblioteket ska användas i elevernas utbildning och utgöra ett stöd i deras lärande och utveckling. Skolbiblioteket har en viktig pedagogisk uppgift att fylla, både när det gäller den språkliga förmågan och den digitala kompetensen.

⁵ Medie- och informationskunnighet

Av Skolinspektionens kvalitetsgranskning⁶ framgår i vilken utsträckning skolor använder skolbiblioteken som en pedagogisk resurs för att främja elevers lärande. Den visar att en majoritet av de granskade skolorna inte i tillräcklig omfattning tar tillvara de möjligheter ett välfungerande skolbibliotek kan utgöra.

Framgångsrika arbetssätt

Rapporten beskriver både de utvecklingsområden som myndigheten kunde konstatera i de besökta skolorna och skolbibliotekens roll som stöd för elevernas lärande. Rapporten lyfter även goda exempel och framgångsfaktorer för hur huvudmän, rektorer och personal kan arbeta framgångsrikt med skolbiblioteken som pedagogisk resurs.

Frågeställningar

Granskningen har utgått från följande frågeställningar:

- I vilken utsträckning tar rektor ansvar för en väl fungerande samverkan mellan skolbibliotek och lärare?
- I vilken utsträckning använder skolan skolbiblioteket som en integrerad del i den pedagogiska verksamheten?

De viktigaste iakttagelserna

- Det är stor variation mellan skolorna när det gäller beståndet av böcker och media.
- Det varierar mellan skolor vilken utbildning skolbibliotekarien har, hens anställningsgrad och avsatt tid för arbete med skolbiblioteket.
- Skolbiblioteken är i låg utsträckning en integrerad del av skolornas pedagogiska arbete. Skolbibliotekets verksamhet blir något som ligger utanför ordinarie verksamhet.

⁶ Skolbiblioteket som pedagogisk resurs 2018 Skolinspektionen Dnr 400:2016:11433

Skolverket

Skolhuvudmännens utgångspunkt ska vara att skolbiblioteket är en rättighet för eleverna som ska anpassas efter deras förutsättningar och behov. Rektorn ansvarar för att se till att alla lärare på skolan använder skolbiblioteket regelbundet i sin undervisning. (skolverket.se)

Skolverket har följt upp Skolinspektionens granskning dels med ett regeringsuppdrag att följa upp skolbibliotekens funktion och skolbibliotekariernas kompetens dels en utvärdering av effekten av ett riktat statsbidrag.

Redovisning av regeringsuppdrag

Utbildningsdepartementet 2018-03-27 1 (15) Dnr 2017: 1228

Redovisning av uppdrag att se över i vilken mån skolbibliotekets funktion och skolbibliotekariernas kompetens i dag används på bästa sätt för att stärka utbildningens kvalitet.

Deras viktigaste slutsats är att skollagen behöver innehålla tydliga skrivningar om skolbibliotekens pedagogiska roll, vilket idag saknas. De finner också att ”kunskapen om skolbibliotekens syfte och roll och skolbibliotekariers kompetens är låg hos lärare och skolledare”, samt föreslår konkreta åtgärder för att komma tillrätta med det. Slutligen pekar de också på att det behövs en långsiktig finansiering av skolbiblioteken⁷

Rapport *Personalförstärkning i skolbibliotek*, Insatsutvärdering

Dokumentdatum 2017-11-15 Dnr 2017: 222

Utvärdering av statsbidraget för personalförstärkning i skolbibliotek

Av dessa två rapporter framgår att aktuella uppgifter visar att det inte finns några deltidsbemannade skolbibliotek i drygt 25% av landets kommuner. I 88

⁷ *Bemanna skolbiblioteken!* Svensk biblioteksörening och DIK, juni 2018

kommuner saknar ett enskilt skolbibliotek med minst 20 timmars avsatt bemanning per vecka.⁸

Kommunernas idag dåliga ekonomi kommer att försämra situationen så att mer än 33% kommer att sakna deltidsbemannade skolbibliotek. Även om det finns ett fysiskt bibliotek så är det inte tillgängligt för eleverna om det inte är bemannat.

Definition av skolbibliotek

I skollagen finns ingen närmare precisering av vad som kännetecknar ett skolbibliotek.

Propositionen till skollagen⁹ anger följande: ”Med skolbibliotek brukar vanligtvis avses en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande”.

Fackförbundet DIK¹⁰, som organiserar bland annat skolbibliotekarier, har upprättat en skolbiblioteksgrupp (Expertgrupp för skolbibliotekarier) som år 2011 kom fram till följande vägledande definition om vad ett skolbibliotek är:

”Skolbiblioteket är en pedagogisk funktion. Skolbibliotekets uppdrag definieras av skollagen och nationella kurs- och läroplaner. Under ledning av kompetent personal stärker skolbiblioteket elevernas digitala och språkliga kompetens i en vidgad textvärld”.

För att kunna utvärdera om lagstiftningen följs har Skolinspektionen ställt upp följande krav: ”Eleverna har tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att

⁸ KB räknar en halvtidstjänst som lägsta antal timmar för att räknas till ett bemannat skolbibliotek

⁹ Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet Prop.2009/10:165

¹⁰ Facket för kultur, reklam och kommunikation

kontinuerligt använda biblioteket som en del av elevernas utbildning för att bidra till att nå målen för denna. Biblioteket omfattar böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier. Biblioteket är anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.”

Reflektion

Lagen säger att alla elever, oavsett om de går i en kommunal eller fristående skola, ska ha tillgång till ett skolbibliotek. Lagen säger dock inget om vilken utbildning som erfordras för att sköta ett skolbibliotek. Då skolbiblioteket ingår i skolans pedagogiska verksamhet och har som uppgift att stödja elevernas lärande och hjälpa dem att nå de uppsatta målen vore det önskvärt är att verksamheten drivs av utbildade bibliotekarier i samarbete med lärare och skolledning. Skolbibliotekarien på skolan skulle kunna utgöra en effektiv inspiratör för att öka läsfärdigheten, vara läsfrämjande samt vara ett nav i skolans utvecklingsarbete.

Redovisning av kartläggning av Skolbiblioteken i Haninge

Metod

Samtliga kommunala grundskolor har fått använda Skolinspektionens kartläggningsverktyg *Kolla ditt skolbibliotek*.

Skolorna har också fått svara på tre öppna frågor för att beskriva hur skolbiblioteken arbetar med läsfrämjande insatser, hur involverade skolbiblioteken är i skolans ordinarie undervisning samt hur skolbiblioteket ”ser ut”, är utformade. En sammanställning av skolornas svar på frågorna redovisas nedan.

För Fredrika Bremergymnasiets bibliotek finns en *Verksamhetsplan läsåret 2019/2020, Verksamhetsbeskrivning* samt ett dokument *Hur kan ledningen stötta arbetet med att integrera biblioteket som pedagogisk resurs över hela skolan?*¹¹

1. Kolla ditt skolbibliotek

Kolla ditt skolbibliotek är Skolinspektionens kartläggningsverktyg avsett för skolans ledning, för lärarlag, för enskilda lärare eller skolbibliotekarier.

Verktyget är tänkt att vara ett stöd för att reflektera över hur skolbiblioteket används skolan. Verktyget kan ge vägledning i hur verksamheten kan utvecklas.

Verktyget innehåller 12 påståenden

- På vår skola planerar skolbibliotekarie och lärare delar av undervisningen tillsammans.
- På vår skola är lärare och skolbibliotekarie väl insatta i varandras uppdrag och hur man kan arbeta ihop.
- På vår skola är skolbiblioteket en resurs i flera av skolans ämnen.
- På vår skola använder vi skolbiblioteket utifrån elevers och elevgruppers olika behov.

¹¹ Planerna ligger som bilagor till utredningen.

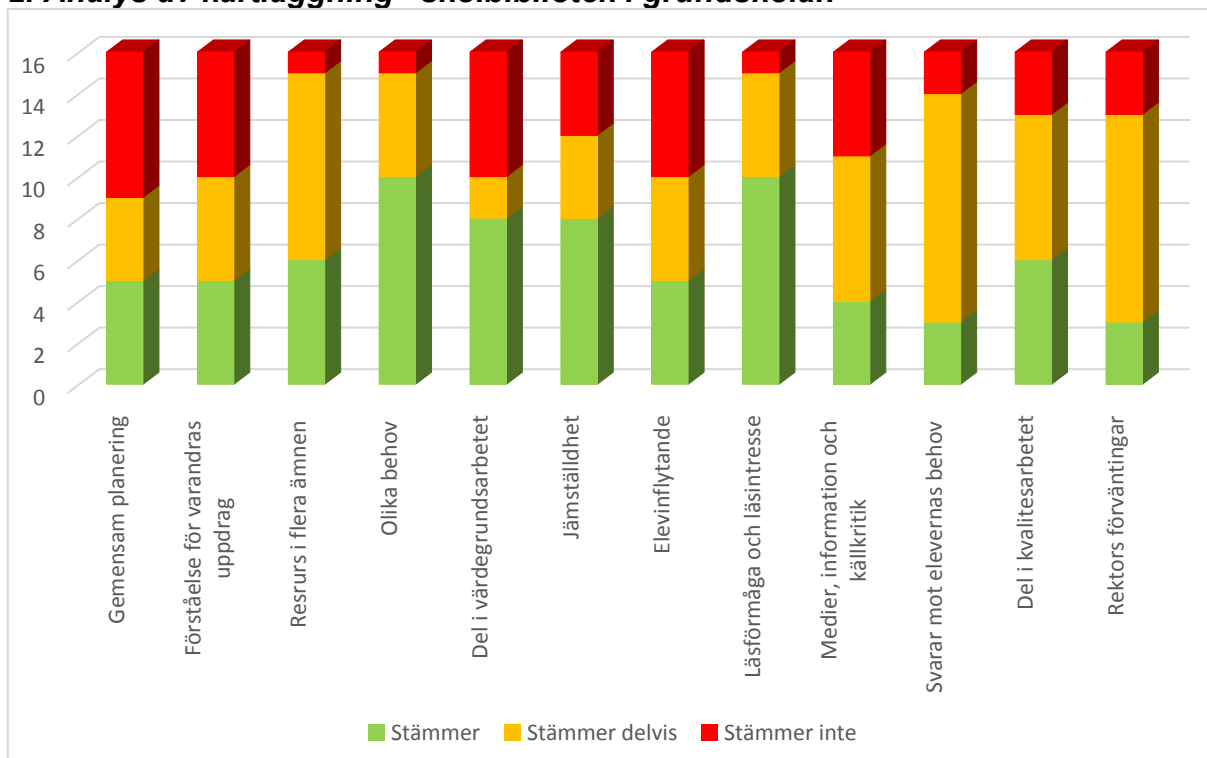

- På vår skola är skolbibliotekets verksamhet en del av skolans värdegrundsarbete.
- På vår skola är skolbibliotekets verksamhet präglad av ett jämställdhetsperspektiv.
- På vår skola har eleverna inflytande över skolbibliotekets verksamhet.
- På vår skola stärker skolbiblioteket elevernas läsförmåga och läsintresse.
- På vår skola stärker skolbiblioteket elevernas medie- och informationskunnighet samt förmåga att vara källkritiska.
- På vår skola motsvarar skolbibliotekets lokaler, medieinnehåll, bemanning och öppettider elevernas behov.
- På vår skola är skolbibliotekets verksamhet en del av skolans kvalitetsarbete.
- På vår skola har rektor tydligt uttalade förväntningar på att, och hur, lärarna ska använda skolbibliotek.

Respondenterna bedömer varje påstående genom att ange *stämmer*, *stämmer delvis* eller *stämmer inte alls*. Respondenten kan också göra en egen kommentar till varje påstående och beskriva vad som skulle krävas för att uppnå bedömningen *stämmer* på påståendet.

2. Analys av kartläggning –skolbibliotek i grundskolan

På en övergripande nivå visar kartläggningen att lärare och skolbibliotekarie helt eller delvis saknar förståelse för varandras uppdrag och att det inte sker någon gemensam planering av undervisningen på majoriteten av skolorna. På hälften av alla skolor är skolbibliotekens verksamhet en del av värdegrundsarbetet och präglas av ett jämställdhetsperspektiv. Skolbibliotekens verksamhet har generellt ett lågt elevinflytande men på majoriteten av skolorna bedöms skolbiblioteken stärka elevernas läsförmåga och läsintrasse. På ett fåtal skolor motsvarar skolbibliotekets lokaler, medieinnehåll, bemanning och öppettider elevernas behov. Majoriteten av skolorna saknar tydligt uttalade förväntningar från rektor på hur de ska använda sig av skolbiblioteken och att de ska använda sig av biblioteken.

På enhetsnivå visar resultaten att de skolor som svarat att skolbibliotekarierna och lärarna samarbetar i planeringen av undervisning också har en tydlig förståelse för varandras uppdrag och samverkar med varandra. För att det ska kunna ske behöver det också finnas förutsättningar som möjliggör ett samarbete. Svaren visar att det är samma skolor som har en fungerande

samverkan mellan lärare och skolbibliotekarie som inkluderat skolbibliotekens verksamhet i skolans värdegrunds- och kvalitetsarbete. Samma skolor har ett starkt elevinflytande där skolbiblioteken stärker elevernas läsförmåga och läsintresse och arbetar aktivt eller delvis med elevernas medie- och informationskunnighet samt förmåga att vara källkritiska.

Majoriteten av skolorna har svarat att lärare och skolbibliotekarie saknar förståelse för varandras uppdrag. Det har resulterat i att lärare och skolbibliotekarie inte samarbetar kring planering av undervisning. Elevinflytandet visar sig vara lågt på dessa skolor och skolbibliotekens verksamhet är endast delvis inkluderat i skolans värdegrunds- och kvalitetsarbete.

Kartläggningen visar att skolbibliotekens mognadsgrad varierar och att lärares och skolbibliotekariers förståelse för varandras uppdrag spelar en betydande roll för hur skolbibliotekens verksamhet fungerar och används. Genom att stärka förståelsen för varandras uppdrag skapas förutsättningar för gemensam planering där skolbiblioteken blir en resurs i flera ämnen och inkluderas i skolans övergripande kvalitets- och värdegrundsarbete.

3. Hur arbetar skolbiblioteken med läsfrämjande insatser idag?

Skolbiblioteken arbetar läsfrämjande utifrån sina förutsättningar.

Förutsättningarna skiljer sig mellan enheterna för att ha utbildad personal i sitt skolbibliotek, ett omfattande och aktuellt bokbestånd och generösa öppettider. Några enheter använder folkbiblioteken i större utsträckning än andra. I Brandbergen utgör folk- och skolbiblioteket en integrerad verksamhet där folkbiblioteket och skolan ligger i samma byggnad.

I några skolor samarbetar lärarna med bibliotekarien kring undervisningen. I någon skola finns inget samarbete alls. Och i någon skola finns det inget samarbete överhuvudtaget då det finns brist på personal. Någon saknas som har ansvaret för biblioteket eller den kunskapen som krävs. Ingen tid är avsatt

för samarbete mellan lärare och skolbibliotekarien/skolbiblioteksansvarig. Det framgår också av frågan om hur väl biblioteken används i undervisnings syfte inom information, medier och källkritik i det självskattningsverktyg som skolorna har genomfört.

Skolbiblioteksansvarig på flera skolor håller i biblioteksintroduktion, ger boktips och har bokprat med eleverna. Önskemål om bokinköp från lärare och elever kan också framföras. Beroende på skolbibliotekets mognadsgrad förekommer allt från att litteratur endast finns för utlåning till ett samarbete med lärare för att utveckla undervisningen.

Bland de läsfrämjande insatser som görs idag kan nämnas biblioteksansvarig /skolbibliotekarie gör bokpresentationer, håller läsgrupper, ombesörjer inköp av nya böcker, hjälper lärare att hitta högläsning böcker med flera delar så att eleverna själva kan fortsätta läsa. Visning och introduktion av biblioteket för elever sker på flera skolor i början av läsåret.

På någon skola ansvarar biblioteket även för Legimus¹², lättläst litteratur och hjälp med inläsningstjänst samt andra hjälpprogram som eleverna kan behöva stathjälp med. Det förekommer också att IT ansvarig på skolan har sin placering i biblioteket. Det leder till att när eleverna behöver hjälp med inloggning och sina datorer passar en del av dem på att låna en bok när de ändå är på plats.

Ett exempel är att lärare använder skolans bibliotek främst till att låta elever låna böcker för att använda under lektionstid så kallade "bänkböcker" samt att låna böcker som underlag och inspiration för det ämnesövergripande arbetet. Ytterligare ett exempel är att lärare och elever går regelbundet till folkbiblioteket där de samarbetar med bibliotekarien för att utveckla elevernas läsning.

¹² Legimus.se är Myndigheten för tillgängliga mediers (MTM) bibliotek. Här kan elever med läsnedsättning låna och beställa talböcker, böcker på punktskrift med mera.

På en skola utgör några lärare en biblioteksgrupp som arbetar med utformandet och utvecklingen av skolans bibliotek. Det finns ingen bibliotekarie men det *Öppna biblioteket* används av elever i och utanför undervisningen.

På någon skola besöker klassen veckovis skolans bibliotek för att låna böcker. Ibland innebär besöken även ett kortare bokprat. Något skolbibliotek använder s.k. DOFF-etiketter för att underlätta för elever och personal att hitta böcker efter önskad genre/ämne. Andra har speciella hyllor med Lättläst i tre olika färgkodade nivåer, för att underlätta för de elever som av olika anledningar behöver det.

Inom gymnasieskolan genomförs biblioteksvisningar i stor skala i början av varje läsår. Tanken är att alla nya klasser ska komma till biblioteket senast innan jullovet och få en genomgång om hur biblioteket fungerar och vad biblioteket erbjuder samt skaffa eller uppdatera lånekonto. En biblioteksvisning kan genomföras helt fristående, men det är också vanligt att lärare i främst svenska eller engelska låter eleverna låna en bok samtidigt. Det kan vara en bok i klassuppsättning, en bok på ett särskilt tema, eller en helt valfri bok för att komma igång med läsning.

Den vanligaste aktiviteten är bokprat. Standardupplägget för bokprat är att klassen kommer och besöker biblioteket under en lektion. Besöket börjar i ett av klassrummen anslutna till biblioteket, där bibliotekarien berättar om ett antal böcker (ca 5-7) i syfte att inspirera till läsning. Därefter får alla i klassen välja en bok. Den som är sugen på någon av bokpratsböckerna får givetvis välja den, men det är inget krav.

Bibliotekspersonalen, och ibland även läraren, hjälper alla elever att hitta en bok som intresserar dem och passar deras individuella läsförmåga, liksom kraven för den aktuella kursen. Ett bokprat ska helst bokas ungefär två veckor i

förväg så att bibliotekarien har tid att göra ett lämpligt urval och vid behov inläsning av titlarna.

4. Hur involverad är skolbiblioteken i skolans ordinarie undervisning?

Hur och i vilken grad skolbiblioteken involveras i den ordinarie undervisningen är helt beroende av lärarnas och skolbibliotekariernas förståelse för varandras uppdrag. Det visade analysen av den genomförda kartläggningen.

Ett exempel från en skola är att undervisande lärare i svenska samt ansvarig för biblioteket samarbetar regelbundet för att komplettera varandras uppdrag, även undervisande lärare i engelska involveras då eleverna gärna läser litteratur på engelska.

I samband med att eleverna arbetar med olika teman används skolbibliotekarien som en resurs i ämnet för att hitta passande litteratur. På denna skola främjar man läsning genom att alla elever i årskurs 7 och 8 har extra lästid två gånger i veckan på schemat samt läser gemensam litteratur par gånger varje termin i ämnet svenska med uppföljande boksamtal och uppgifter i läsförståelse. Elevernas läsförmåga följs upp varje termin i årskurs 7 och 8 för att fånga upp de lässvaga eleverna och för att stärka läsförmåga samt läsförståelse med hjälp av litteraturen.

På någon enstaka grundskola genomför skolbibliotekarien lektioner i källkritik i svenska och SO samt stöttar vid olika projektet genom att ta fram faktaböcker, klassupp-sättningar och material kopplat till undervisningen.

Legimus¹³(MTMs webbaserade bibliotek), skolbiblioteket registrerar elever, med någon form av läsnersättning, för egen nedladdning av talböcker.

¹³ Legimus.se är Myndigheten för tillgängliga mediers (MTM) bibliotek. Här kan elever med läsnersättning låna och beställa talböcker, böcker på punktskrift med mera.

Skolbibliotekarien har enskilt samtal och instruktion med alla de eleverna och berättar hur det går till att "läsa med öronen".

Inom Fredrika Bremergymnasiet är biblioteket till stor del involverat i undervisningen. Det framgår av den verksamhetsbeskrivning som bilagts detta dokument. Verksamhet riktas mot specifika grupper, där biblioteket aktivt går in och arbetar med eleverna inom ramen för en kurs eller ett särskilt moment. Det bygger på att undervisande lärare kontakter biblioteket och ber om antingen en speciell aktivitet eller förslag på hur man kan samarbeta.

Föreläsningar i informationssökning och källkritik är något som undervisande lärare kan boka in hos bibliotekarien i samband med en lämplig kurs. Det finns ett standardupplägg för varje, men de kan också varieras och anpassas vid behov.

Riksäpplets obemannade skolbibliotek används av elever och lärare för utlåning av litteratur till enskilda elever eller för lån av klassuppsättningar. Eleverna besöker tillsammans med sina lärare det närliggande folkbiblioteket.

5. Hur ser skolbiblioteket ut?

Hur skolbiblioteken ser ut skiljer sig mellan skolorna. Det förekommer allt från en bokhylla i en korridor till ett fullskaligt folkbibliotek, det integrerade biblioteket i Brandbergen.

En skola beskriver sitt skolbibliotek så här:

"Biblioteket här har just flyttat till annan lokal i skolan. Ett ganska litet rum där det finns plats för hyllor, lånedisk samt ett lite större bord för ex läsning. Det finns inte plats för några fåtöljer eller andra mjuka möbler. Belysningen är inte anpassad. Rummet ligger vid skolans uppehållsrum o kafeteria med pingis utanför dörren, vilket innebär en hög ljudnivå. Inte optimalt för de elever som skulle behöva dra sig undan skolans larm och vad gäller att kunna koncentrera sig vid ev. läsning. Skolbibliotek ska även vara tillgänglighetsanpassade för

elever med fysisk och psykisk funktionsnedsättning. Det kan diskuteras i detta fall...”

Ett annat bibliotek: ”Skolbiblioteket ligger mitt i skolbyggnaden och är storleksmässigt som ett vanligt klassrum. Det finns skönlitteratur och en mindre mängd facklitteratur. Det finns en smartboard och dator. I rummet finns bord för studier och bordsspel, soffa och fåtölj för läsning.”

Några skolor med årskurserna F-6 har ett skolbibliotek som också används av fritidshemmet. Vissa skolor har gjort biblioteket till en mysig samlingsplats där eleverna vill vara för läsläsning, nöjesläsning och där läslusten främjas.

Fredrika Bremergymnasiets bibliotek ligger mitt i skolans norra byggnad, i nära anslutning till bron över till södra huset. Det är ett stort bibliotek med två ingångar som har ca 13000 böcker, varav lite mer än hälften är facklitteratur och resten skönlitteratur på huvudsakligen svenska och engelska. I biblioteket finns drygt 20 sittplatser, de flesta i bekväma fåtöljer, samt fyra stationära elevdatorer (alla elever har får låna en bärbar digital enhet) och en kombinerad kopiator och skrivare till för eleverna. I direkt anslutning till biblioteket finns två klassrum som kan användas som grupprum när de inte är schemalagda för lektioner.

Riksäpplet bibliotek omfattare ett rum.

Digitala verktyg för läs- och skrivutveckling Haninge kommun

Nuläge

Haninge kommun har ett antal verktyg och hjälpmedel för att stärka läs- och skrivutveckling, något som också är en del av arbetet för likvärdighet och barns tillgång till bibliotek och läsning. Med hjälp av satsningen på digitalisering öppnas dörrarna för möjligheten att uppleva litteratur genom stärkt läsutveckling såväl som upplevelser genom ljud eller kombinerat ljud och text.

Widgit

Widgit Online är en resurs för lärare och pedagoger. Programmet hjälper pedagogen att skapa bildkartor, scheman, flash cards och liknande uppgifter för bland annat uttalsträning, stavning eller språkträning mellan olika språk.

AppWriter

AppWriter är en talsyntes som ligger som ett tillägg till webbläsaren Chrome. Därav har eleven alltid tillgång till tjänsten, oavsett vilken dator/enhet man använder, så länge som man är inloggad med sin e-postadress. Verktöget tillåter eleven att få texten den skriver uppläst eller få tilldelad text uppläst, samt att få ordförslag och slå upp ord.

Inläsningstjänst

Inläsningstjänst erbjuder inlästa läromedel såväl på svenska som på andra språk samt lättlästa böcker. Biblioteket innehåller fulltextböcker, talböcker och ljudböcker. Innehållet passar alla från förskola till vuxenutbildning. Genom tjänsten kan eleven lyssna på boken, följa med i texten eller helt enkelt lyssna på boken som eleven redan fått i handen av sin lärare.

Studi

Studi är en webbaserad tjänst med utgångspunkt i grundskolans läroplan och ämnesplaner. Här finns korta animerade filmer på lätt svenska, såväl som andra språk, med tillhörande begreppsförklaringar och quiz. Syftet med tjänsten är att hjälpa elever att lättare förstå begrepp och utveckla kunskap på både sitt modersmål, för att lättare kunna nå kunskapskraven och grundskolans mål. Innehållet riktar sig från åk 4 till åk 9, men vissa filmer kan med fördel användas på gymnasiet.

Pilottester

Under hösten 2019 pågår tester med tjänsten Ugglo (åk 1-6) samt tjänsten Polyglutt (förskolan). Båda tjänsterna är utformade på liknande sätt – ett slags biblioteket online med tillgång till tusentals titlar på flera olika språk.

Tjänsterna, som används på digitala enheter, ger eleven möjlighet att själv läsa, lyssna och följa med i texten på sin enhet. Läraren ges också möjlighet att visa texten på projektor, samtidigt som klassen lyssnar på texten. Självklara inslag i tjänsterna är möjligheten att pausa, ställa in hastighet på läsning eller spola fram eller tillbaka.

Nya möjligheter

Satsningen på digitalisering ger oss nya möjligheter när det gäller bibliotek och läsning. Att numera kunna hitta och använda böcker digitalt ger oss en ökad tillgänglighet som inte alltid kräver fysiska böcker. Det öppnar också upp för möjligheten där bibliotekariens kompetens nu också kombineras med den av en IT-pedagog eller IKT-pedagog.

”Loertschers taxonomi” – hur skolbiblioteket integreras i undervisningen

David V. Loertscher, amerikansk forskare inom biblioteks- och informationsvetenskap, har undersökt hur biblioteket integreras i skolans undervisning. Han har arbetat fram en modell kallad ”Loertschers taxonomi” som visar olika nivåer av integration, ur olika aktörers perspektiv. Aktörerna är eleven, läraren och bibliotekarien.

Loertschers taxonomi ska inte ses som någon ”betygsskala” där målet är att alla skolbibliotek ska ligga på nivå 10. Tanken är att den är en modell för olika nivåer av integration där biblioteket ska kunna röra sig mellan olika nivåer vid behov.

Ett exempel på hur en skolbibliotekarie kan röra sig mellan de olika nivåerna är när en hel klass dyker upp oanmälda och frågar efter fakta kring häxprocesserna (nivå 4), blir haffad under lunchen och börjar diskutera något de tänkt på (nivå 5) och planerar tillsammans med ansvarig lärare besök i två klasser för att utveckla arbetet med källkritik och källtillit i ett specifikt kursmoment (nivå 9).

Skolbibliotekets taxonomi¹⁴

1. Ingen inblandning

Biblioteket är helt passivt.

2. Lagerlokal för självbetjäning

Biblioteket och dess mediebestånd finns tillgängligt för lärare och elever som själva hämtar det de vill ha.

¹⁴ Ett utdrag ur artikeln *På jakt efter den skolbiblioteksidé som flyr oss* av Louise Limberg (Biblioteksbladet 1987.5-6) Sammanställt av Lars Johansson, bibliotekskonsulent, Länsbiblioteket Syd

3. Individuell referenstjänst

Lärare och elever erhåller den information eller det material de frågar efter.

4. Spontan samverkan

Temaarbeten och andra aktiviteter där biblioteket används förekommer, dock utan förvarning till bibliotekarien.

5. Flyktig planering

Spontan planering förekommer t.es tips om någon artikel eller ett ämne som man skulle kunna arbeta kring. Oftast sker detta i korridoren kopieringsrummet eller personalrummet.

6. Planerad materialförsörjning

Läraren förvarnar om t ex temastudier så att bibliotekarien är förberedd. Bibliotekarien förser sedan läraren eller eleverna med det aktuella materialet.

7. Missionerande utåtriktat arbete

Bibliotekarien bokpratar och bedriver olika kampanjer för att marknadsföra biblioteket och dess filosofi.

8. Formell planering

Bibliotekarien tas med i planeringen av olika temaarbeten och kan då fungera som ett direkt stöd i undervisningen. Läraren ber om hjälp med handledning, men bestämmer själv vad gruppen ska arbeta med.

9. Undervisningsplanering

Bibliotekarien deltar i planering, genomförande och utvärdering av kursavsnitt. Biblioteket ses som en berikande resurs.

10. Pedagogiskt utvecklingsarbete

Bibliotekarien deltar tillsammans med resten av den pedagogiska personalen i det övergripande planeringsarbetet på skolan.

Frågeställningar:

Vad befinner sig din skola i taxonomin?

Hur kan biblioteket användas på bästa sätt för att öka elevernas måluppfyllelse?

Hur får man in biblioteket i undervisningen och verksamheten?

Referenslitteratur

Genom att ta del av aktuell litteratur kring skolbibliotekets har vikten av dess roll och värde framträtt allt tydligare. Det har skrivits avhandlingar, uppsatser och rapporter kring vikten av skolbibliotekens och dess roll.

Läsdelegationens betänkande

Läsdelegationens betänkande *Barns och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället*¹⁵ behandlar kapitel 5 Skolbibliotek och läsning och kapitel 6 Läsning på fritidshem.

Förslag från delegationen gällande skolbibliotek och läsning är

- att frågan om bemannade skolbibliotek ska utredas
- att vad en skolbiblioteksverksamhet är ska definieras på förordningsnivå
- att Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram ett allmänt råd för hur man i samverkan med eleverna bygger upp, utformar, följer upp och utvärderar skolbiblioteksverksamhet
- att Skolinspektionen ska, inom ramen för sin regelbundna tillsyn, fokusera särskilt på skolbiblioteken

Värdet av skolbiblioteket

Kungliga biblioteket publicerade år 2019 forskningsöversikten *Värdet av skolbiblioteket – En verksamhet för hållbar utbildning och bildning*. Rapporten

¹⁵ SOU 2018:57

är skriven av Pamela Schultz Nybacka¹⁶ och tar utgångspunkt i ett kulturellt skolforskningsperspektiv och presenterar en ny modell, likvärdighetsmodellen, för att kunna analysera skolbibliotekens olika möjligheter och utmaningar.

Forskningsöversikten visar bland annat skolbibliotek som är bemannade och samspelar nära med ämnesundervisningen bidrar till elevernas lärande. ”Man kan bland annat se att elever som haft tillgång till en skolbibliotekarie¹⁷ som fungerat som en pedagogisk resurs har bättre resultat på nationella prov.”¹⁸

Nationella biblioteksstrategin

Ett citat ur den nationella biblioteksstrategin uttrycker sig på detta sätt ”En skolbiblioteksverksamhet är inte främst en samling böcker, utan en del i en pedagogisk verksamhet med bibliotekarien som nyckelperson”.

Skolbibliotekets roll för elever lärande – En forsknings- och kunskapsöversikt år 2010-2015

Cecilia Gärdén¹⁹ kommer fram till samma slutsats i sin forskningsöversikt *Skolbibliotekets roll för elever lärande – En forsknings- och kunskapsöversikt år 2010-2015*,

På frågan om skolbiblioteket spelar någon roll för elevernas lärande och prestationer svarar hon otvetydigt, ja. ”Många års tvärvetenskaplig, internationell forskning visar att bemannade skolbibliotek som samspelar nära med ämnesundervisningen kan ge väsentliga bidrag till elevers lärande”.

¹⁶ Pamela Schultz Nybacka är litteraturvetare och företagsekonom. Hon ansvarar för utbildningar vid Stockholms universitet och är lektor vid Södertörns högskola, där hon startat högskolans nya bibliotekarieprogram.

¹⁸ Citat från Jenny Nilsson på Svenska biblioteksförningen och Nationella skolbiblioteksgruppen.

¹⁹ Cecilia Gärdén, forskare och filosofie doktor vid Bibliotekshögskolan i Borås

”I rapporten redogörs för flera internationella studier, forskning som visar på följande framgångsfaktorer för att skolbibliotek ska fungera som en pedagogisk resurs som bidrar till elevers lärande:

- Skolbiblioteket är bemannat med kvalificerad skolbibliotekarie.
- Skolbiblioteket erbjuder ett brett och varierat utbud av resurser.
- Det finns ett väl fungerande samarbete mellan skolbibliotekarie och lärare där de olika yrkeskategoriernas specifika kompetens tillvaratas.”²⁰

Bemanna skolbiblioteken!

Svensk biblioteks förening och DIK har tagit fram en rapport för att visa vad det skulle kosta att uppnå en rimlig bemanning av landets skolbibliotek. Den beräkningsgrund som används är en heltidstjänst som skolbibliotekarie per 300 elever i grundskolan och en tjänst per 400 elever i gymnasieskolan. Nästan hälften av landets drygt 1,4 miljoner elever saknar tillgång till ett bemannat skolbibliotek.

En satsning stor satsning genomfördes under åren 2016-18 som omfattade ett ”statsbidrag för personalförstärkning i skolbibliotek”²¹ med totalt 75 miljoner kronor.

Intresset för att söka statsbidrag har varit stort, vilket visat att behovet varit stort. Skolverkets utvärdering²² visar en osäkerhet bland huvudmännen om de långsiktiga effekterna och risker för att det endast blir en tillfällig personalförstärkning.

”Vi kan alltså se att allt fler har insett betydelsen av skolbiblioteken de senaste åren. Det har också förstärkts av att vi haft en samhällsdebatt som uppmärksammat de ökade behoven av digital kompetens, källkritik och läsförståelse. Det har också tagits fram konkreta förslag för att skolbiblioteken

²⁰ Skolinspektionen Kvalitetsgranskningsrapport Dnr 400:2016:11433

²¹ Förordning om statsbidrag för personalförstärkning i skolbibliotek (2016:370)

²² Rapport *Personalförstärkning i skolbibliotek Insatsutvärdering* Dokumentdatum 2017-11-15 Dnr 2017: 222

ska vara en väl förankrad och integrerad del av skolans pedagogiska verksamhet. Det finns också en bred politisk samsyn om detta. Vad som saknas nu är konkreta åtgärder för att gå från ord till handling. Det kan konstateras att under de senaste åren har allt fler har insett betydelsen av skolbiblioteken.”²³

Skolbibliotekens bemanning i Haninge

En redovisning av hur bemanningen i Haninge kommuns skolors skolbibliotek ser ut idag redovisat som heltidstjänst samt ett uppskattat behov beräknat utifrån vad Svensk biblioteksforening och DIKs rapport visar skulle betraktas som en rimlig bemanning av ett skolbibliotek. Det vill säga en heltidstjänst som skolbibliotekarie per 300 elever i grundskolan och en tjänst per 400 elever i gymnasieskolan.

Enhet Grundskola	Elevantal	Nuläge i Haninge kommun	Beräknat utifrån DIK mått
Brandbergsskolan	523	Integrerad med folkbiblioteket	
Båtsmansskolan	291	0	0,97
Dalarö skola	248	0	0,83
HagaLyckebysskolan	1 019	0,9 utbildad lärare i källkritik	3,4
Höglundaskolan	510	4 tim/dag socionom	1,7
Kvarnbäcksskolan	337	0	1,12
Muskö skola	51	0	0,17
Måsöskolan	581	0,2 fritidspedagog	1,94
Ornö skola	22	0	0,07
Ribbybergsskolan	502	0,03 barnskötare	1,67

²³ *Bemanna skolbiblioteken!* Svensk biblioteksforening och DIK, juni 2018

Ribbyskolan	754	1,0 lärare i svenska	2,51
Runstensskolan	354	0,5 lärare	1,18
Svartbäcksskolan	535	1,0 lärare med biblioteksutbildning	1,78
Söderbymalmsskolan	468	0,75 journalistutbildning/ litteraturvetenskap	1,56
Tungelsta skola	891	1,25 pensionerad bibliotekarie och en utbildad 0,25	2,97
Utö skola	30	0	0,1
Vendelsöalmsskolan	617	1,0 utbildad	2,06
Vikingaskolan	678	1,0 litteraturvetare och 0,5 lärare	2,26
Åbyskolan	408	0	1,36
Totalt	8819	7,13	27,65

Visserligen är DIKs mått kanske ett önsketänkande i den bästa av världar men det råder inget tvivel om att skolbiblioteken i Haninge kommuns grundskolor är lågt bemannade.

För att nå en högre mognadsgrad på skolbiblioteken krävs också kompetenshöjande insatser.

Enhet	Elevantal	Nuläge	Beräk skolbibvolym
Gymnasium			
Fredrika Bremergymnasiet	2 053	0,75 utbildad bibliotekarie och 1,0 biblioteksassistent	5,1
Riksäppet	330	0	1,2
Totalt	2 353		6,3

Fredrika Bremer gymnasiet har 0,75 utbildad bibliotekarie och 1,0 biblioteksassistent. Schablonen med en bibliotekarie per 400 elever i

gymnasiet är lite av ett önsketänkande, men 1,0 utbildad skolbibliotekarie per 1000 elever borde vara ett absolut minimum för att kunna arbeta övergripande och systematiskt. Riksäpplets bibliotek saknar helt bemanning.

Styrdokument Författningsstöd

Bibliotekslagen (SFS 2013:801)

§ 1 anges att skolbiblioteken ingår i det allmänna biblioteksväsendet, vilket innebär att de omfattas av lagens bestämmelser angående ändamål samt prioriterade grupper.

Bibliotekens ändamål (§ 2) är enligt lagen att “verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning” samt “främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.”

Lagtexten om prioriterade grupper (§ 4 och § 5) anger att biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt “ personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information” samt åt “de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska.”

Skollagen (2010:800)

2 kap Lokaler och utrustning och tillgång till skolbibliotek

35 § För utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

36 § Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek.

Skolförordningen (2011:185)

14 kap. Bidrag till enskilda huvudmän

Grundbelopp.

Allmänt om grundbelopp

4 § I 9 kap.20 § , 10 kap. 38 § och 11 kap. 37 § skollagen (2010:800) anges vilka kostnadsslag som ska ingå i det grundbelopp som lämnas i bidrag till enskild huvudman för förskoleklass, grundskola eller grundsärskola. Vid tillämpning av dessa bestämmelser ska ersättning för

2. lärverktyg avse kostnader för läroböcker, litteratur, datorer, maskiner som används i undervisningen, skolbibliotek, studiebesök och liknande kostnader,

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (SKOLFS 2010:37) (reviderad 2017)

Mål som eleverna bör ha uppnått i ämnet svenska slutet av årskurs 9

- Kunskaper i avancerad sökning i bibliotekskatalogen.
- Kunna formulera relevanta sökord och tillämpa olika sökstrategier i både tryckta och elektroniska medier.
- Färdighet att kunna söka i de kommungemensamma databaserna.
- Kunna sälla i stora informationsmängder samt kritiskt bedöma källors relevans och trovärdighet.
- Ha kunskap om regler för citering samt hur man upprättar en korrekt källförteckning.
- God kännedom om regler kring upphovsrätt för både text och bild.

Informationssökning och källkritik Lgr sid 258

- Informationssökning på bibliotek och internet, i böcker och massmedia samt genom intervjuer.
- Hur man citerar och gör källhänvisningar, även vid användning av digitala medier.
- Hur man sovrar i en stor informationsmängd och prövar källors tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Kap 2 Övergripande mål och riktlinjer

2.8 Rektorns ansvar

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg,
- skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens,

Läroplan för gymnasieskolan (SKOLFS 2011:144)

Det är viktigt att beakta att skolbiblioteket är en del av skolan och därför har i uppdrag att arbeta för samtliga övergripande mål och riktlinjer i skolans läroplan. Det finns dock delar av denna som särskilt berör skolbibliotekets verksamhet.

I Gy11 kapitel 2.1 nämns följande kunskapsmål:

Att varje elev

- kan använda såväl digitala som andra verktyg och medier för kunskapssökande, informationsbearbetning, problemlösning, skapande, kommunikation och lärande,
- kan använda bibliotek och deras resurser,
- kan söka sig till saklitteratur, skönlitteratur och övrigt kulturutbud som en källa till kunskap, självinsikt och glädje,

- kan hämta stimulans ur kulturella upplevelser och utveckla känsla för estetiska värden,
- har förmåga att kritiskt granska och bedöma det han eller hon ser, hör och läser för att kunna diskutera och ta ställning i olika livsfrågor och värderingsfrågor

Kap 2 Övergripande mål och riktlinjer

2.6 Rektorns ansvar

- utbildningen utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges handledning och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bl.a. skolbibliotek och digitala verktyg
- skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen och för att stärka elevernas språkliga och digitala kompetens

Nya läroplaner för grund- och gymnasieskolan från den första juli 2018

Rektors ansvar för skolbibliotekens verksamhet förtydligas. I läroplanerna nämns att "skolbibliotekets verksamhet ska användas som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens".

Skolinspektionen

Skolinspektionen, som är den myndighet som utövar tillsyn över svensk skolverksamhet, sammanfattar sina krav på vad ett skolbibliotek är på följande sätt:

- Eleverna har tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del av elevernas utbildning för att bidra till att nå målen för denna.
- Biblioteket omfattar böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier.
- Biblioteket är anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

